

Aan de gemeenteraad

|                       |                                                                                                                                                              |                    |                                                                                        |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Behandeld door</b> | Willemijn Burggraaf, Arie van Eck                                                                                                                            | <b>Datum</b>       | 31 mei 2024                                                                            |
| <b>Doorkiesnummer</b> | 14030                                                                                                                                                        | <b>Kenmerk</b>     | 12392610                                                                               |
| <b>E-mail</b>         | <a href="mailto:willemijn.burggraaf@utrecht.nl">willemijn.burggraaf@utrecht.nl</a> ,<br><a href="mailto:arie.van.eck@utrecht.nl">arie.van.eck@utrecht.nl</a> | <b>Onderwerp</b>   | Diverse onderwerpen Zorg & Welzijn en<br>Maatschappelijke Opvang en Beschermd<br>Wonen |
| <b>Bijlage(n)</b>     | 3                                                                                                                                                            | <b>Beleidsveld</b> | Wmo en Welzijn, Maatschappelijke Opvang<br>en Beschermd Wonen                          |

Geachte leden van de raad,

Bij alle zorg en hulp die we bieden, staat de inwoner centraal. We maken het verschil door goede basisvoorzieningen toegankelijk te maken voor die Utrechters die het nodig hebben. Als het nodig is wordt er passende zorg, ondersteuning en opvang geboden aanvullend op wat mensen zelf en met elkaar organiseren. Zoals afgesproken sturen wij u ieder half jaar een verzamelbrief. Wij willen u met deze brief informeren over een aantal ontwikkelingen die spelen op het terrein van Zorg en Welzijn en Maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

### **Herziene Wmo Verordening per 1 januari 2027**

De Wmo Verordening is eind 2023 geactualiseerd en geldt per 1 januari 2024. In 2022 en in 2023 zijn toezeggingen [nr. 194](#) en [nr. 575](#) aan uw raad gedaan om de Wmo Verordening te reviseren en hiervan ook een publieksversie te maken. We willen u graag informeren over de planning rondom deze toezeggingen.

Op dit moment spelen diverse grote ontwikkelingen, waaronder de bezuinigingen, de hervormingen en de uitvraag sociale basis en basiszorg. Van deze grote lopende ontwikkelingen is nog niet bekend wat de impact gaat zijn op de regelgeving in de Wmo Verordening. Hierdoor is ook nog niet duidelijk waarop de verordening precies moet worden aangepast.

We vinden het belangrijk dat ontwikkelingen zorgvuldig en integraal worden uitgedacht en uitgewerkt en dat we de Wmo Verordening hierop kunnen aanpassen. Onvolledige, onjuiste of tegenstrijdige bepalingen kunnen leiden tot problemen en fouten in de uitvoering en tijdsintensieve herstelacties. Daarnaast levert het onduidelijkheid op voor inwoners. Het volledig herzien van de verordening kost daarbij veel tijd en personele inzet.

Gezien eerdergenoemde context en grote ontwikkelingen is het niet haalbaar om de Wmo Verordening efficiënt, gedegen en zonder juridische en financiële risico's aan te passen voor 1 januari 2026. Hierin

zijn we namelijk afhankelijk van de besluitvorming rondom de voorjaarsnota en de andere eerder genoemde grote ontwikkelingen. Dit is belangrijk om de rechten van inwoners goed te borgen. Daarom herzien we de Wmo Verordening (incl. publieksversie) volledig voor 1 januari 2027. Dit betekent dat de nieuwe verordening medio 2026 naar uw raad komt.

### **Wmo-toezicht**

De visie, het beleid en de uitvoeringspraktijk van het Wmo-toezicht kent verbeterpunten. Dat is eerder al gebleken uit de Quicksan Zorgfraude (2021), daarnaast zien we dat de huidige inrichting niet langer past bij lokale (hervormingen sociaal domein) en landelijke ontwikkelingen (vastgesteld beleidskader, 2023). Om scherp en adequaat toezicht te houden is, naast een stevige beleidsmatige basis, meer expertise en capaciteit nodig. In de Quicksan Zorgfraude is een aantal aanbevelingen gedaan, zoals ook benoemd in de [Raadsbrief](#) over dit rapport. In de beantwoording op de recent gestelde raadsvragen 'zorgfraude gelden uit de WMO' (2024-69, antwoord op vraag 8) geven we aan hoe deze aanbevelingen opvolging hebben gekregen, dan wel opvolging krijgen in de komende periode.

De wijze waarop we als gemeente Utrecht ons toezicht en handhaving op de Wmo willen invullen, vraagt om een visie op toezicht en handhaving en ook een antwoord op de vraag wat voor overheid we richting de burger willen zijn. Vanuit die visie, die ook samenhang kent met de handhavingsvisie van Werk en Inkomen, zoeken we in het Wmo-uitvoeringsprogramma naar een balans tussen enerzijds vertrouwen in inwoners en zorgpartners en anderzijds een adequaat optreden als overheid wanneer dit vertrouwen wordt geschaad.

In het uitvoeringsprogramma Wmo-toezicht ligt de focus op de preventieve kant, netwerksamenwerking en het delen van informatie. Daarnaast verkennen we de mogelijkheid van uitbreiding van de (rechtmatigheid)toezichtcapaciteit en geeft het uitvoeringsprogramma helderheid in rol- en taakverdeling met betrekking tot rechtmatigheidsonderzoek naar zorgaanbieders.

Het uitvoeringsprogramma zal rond het zomerreces aan uw raad worden verzonden.

### **Toezegging Pilot dakloze LHBTIQ+ jongeren**

In februari 2021 is er gestart met de pilot 'opvang en wonen voor dak- en thuislozen met een LHBTIQ+ achtergrond'. De pilot is inmiddels afgerond, we willen u graag informeren over de uitkomst zoals toegezegd ([toezegging 172](#)). In de evaluatie geeft de Tussenvoorziening aan dat bewoners zich rustig, veilig en welkom voelen in het pand en dat de weg naar het pand steeds beter werd gevonden, zeker de afgelopen maanden. Ook zijn er mensen verder geholpen door advisering of verwijzing binnen het kleine ketenverband dat parallel aan deze pilot is opgezet. Mensen zaten soms langer op een plek dan gewenst, net als in veel andere opvangsituaties. Bij deze groep zien we problematiek die ook voorkomt bij andere doelgroepen, ook al zien we bij deze groep ook een extra worsteling met genderidentiteit die vaak gepaard gaat met verstoting door familie en vrienden.

Uit de pilot hebben we geleerd dat in een aantal situaties er een meerwaarde is om personen uit de LHBTIQ+ gemeenschap op te vangen op dezelfde locatie, maar dat de aard van de vragen niet noodzakelijkerwijs moet leiden tot het apart organiseren voor deze groep. Nu de nachtopvang is omgebouwd naar 24-uurs opvang en er 1 persoons kamers beschikbaar zijn in de bestaande voorzieningen, met daarnaast inzet op veiligheid en de mogelijkheid is om door te stromen naar zelfstandige woonruimte via Eerst een Thuis biedt dit ook passende opties voor deze groep.

We blijven samen met de partners in de stad kijken welke vorm van maatwerk nodig en passend is voor deze doelgroep. Ook is er een LBHTIQ+ overleg tussen opvangpartijen in de stad.

### **Toezegging huisdieren in de opvang**

Wij hebben zoals toegezegd ([toezegging 235](#)) bij partners nagevraagd op welke wijze zij omgaan met opvang van huisdieren. Hieruit is gekomen dat er in de maatschappelijke opvang beperkt mogelijkheden zijn voor dieren, zeker in situaties waar sprake is van meerpersoonsskamers en slaapzalen. Er wordt op dit moment per situatie gekeken naar de mogelijkheden. Er wordt bijvoorbeeld gekeken of een dier tijdelijk elders kan worden ondergebracht. Als er dieren worden toegelaten is dit als het veilig en verantwoord kan voor de andere mensen die in de opvang verblijven, en onder voorwaarden met duidelijke afspraken met de eigenaar. Omdat het hier om maatwerk gaat per specifieke situatie is er geen algemene lijn die is opgenomen in de beleidsnota Utrecht Onderdak

### **Toezegging mogelijk ander tarief bij gebruik van slaapzalen**

In 2023 hebben wij een traject doorlopen met aanbieders en belangenbehartigers over de eigen bijdrage in de opvang. We wilden hier een zorgvuldig traject in lopen waarin we oog hadden voor alle (regionale) ontwikkelingen die spelen rondom, onder andere, de druk op de opvang. Uitkomst hiervan is dat er nog steeds geen eigen bijdrage wordt gevraagd voor de opvang tijdens de koudweerregeling (KWR). En dat de eigen bijdrage voor alle algemene opvangvoorzieningen is verhoogd is van 7 euro naar 7,50, zoals vastgesteld bij de verordening Wmo 2024. Zoals toegezegd ([toezegging 129](#)) zouden we uw raad specifiek informeren over een mogelijk ander tarief bij het gebruik van slaapzalen. Een ander tarief voor slaapzalen is op dit moment geen uitkomst van deze gesprekken. Als op termijn bij de uitvoering van het beleidskader blijkt dat het effectief is om onderscheid te maken tussen opvang in slaapzalen en in andere vormen van opvang dan zullen wij u hierover informeren.

### **Toezegging tegenprestatie en toegankelijkheid buurthuizen**

In de [Verzamelbrief Zorg en Welzijn](#) oktober 2023 bent u geïnformeerd over de tegenprestatie in de buurtcentra. In deze brief beantwoorden we [toezegging 355](#) en de overgenomen [motie M75 \(iBabs ID 358\)](#). Deze toezegging en motie beogen allebei de tegenprestatie van huurders uit het 0%-tarief niet ten koste te laten gaan van toegankelijkheid.

In het najaar van 2023 zijn we samen met DOCK een pilot gestart op de buurtcentra Oase en De Jager. Vanuit het verhuurloket is aan de huurders/gebruikers van deze buurtcentra een mail gestuurd met daarin de vraag een vorm van tegenprestatie te leveren. Deze mail werd goed ontvangen en in aanvulling hierop voerde de sociaal beheerder van DOCK bij buurtcentrum Oase gesprekken met hen. We hebben daarna de pilot uitgebreid naar alle buurtcentra, waarbij alle huurders/gebruikers die in het 0%-tarief vallen een mail ontvingen met uitleg over de tegenprestatie en de uitnodiging hieraan een bijdrage te leveren. De mail werd overwegend goed ontvangen en vormde aanleiding voor open gesprekken met medewerkers van DOCK. Het bleek dat huurders die in het 0%-tarief vallen al erg betrokken zijn bij de buurtcentra en de buurt. Die betrokkenheid blijkt ook al uit de activiteiten die zij organiseren (denk aan bewegen voor ouderen en ontmoetingsgroepen). Als er minder animo bleek bij huurders/gebruikers om nog iets extra's te doen, dan had dit te maken met de toch al grote inzet voor de buurt of doordat de huurder minder betrokkenheid voelt omdat hij/zij van buiten de wijk komt. Huurders ervaren de tegenprestatie niet als drempelverhogend. Sterker nog, het gesprek hierover leidt op een aantal plekken tot meer betrokkenheid en mede-eigenaarschap, niet alleen van de initiatiefnemer maar ook van deelnemers uit de groepen.

Bij de 741 activiteiten die in het 0% tarief vallen werd in de 0-meting in januari in 47% van de gevallen al een tegenprestatie geleverd. Bij het tweede meetmoment in april was dit gestegen tot 56%. Dit gaat dus om een percentage van de activiteiten: er zijn bijvoorbeeld ook partijen die op meerdere momenten of in meerdere ruimtes tegelijkertijd activiteiten aanbieden. Overigens hebben nog niet alle gesprekken plaatsgevonden. Het beeld is wel dat een groot deel van de groepen iets terug doet en dat dit aantal stijgt door mensen actief te benaderen. De mate waarin huurders een tegenprestatie leveren verschilt per buurthuis en varieert tussen de 23% en 100%. In de afgelopen maanden is bij

sommige buurtcentra een duidelijke stijging te zien naar aanleiding van de gesprekken hierover, bij andere buurthuizen is dit (nog) gelijk gebleven. De geleverde tegenprestaties zijn in drie hoofdcategorieën in te delen, namelijk:

1. een bijdrage aan medebeheer (bijv. gastheer/-vrouw);
2. bijdragen aan de doelen van andere huurders of bewoners in de buurt en (bijv. soep maken voor een andere groep);
3. deelnemen aan de Driehoek (afstemoverleg tussen beheerders en gebruikers van het buurtcentrum).

Wij investeren al jaren in het betrekken van huurders/gebruikers in de buurtcentra vanuit het uitgangspunt dat het buurtcentrum van iedereen is. We zien het vragen van een tegenprestatie als aanvulling op dit proces, waardoor de bijdrage van gebruikers aan goed draaiende buurtcentra verder zal groeien en zo bij kan dragen aan het versterken van gemeenschapskracht. We merken dat het maatwerk vraagt om te beoordelen of een tegenprestatie passend is. We richten de komende periode het huidige proces verder in, waarbij we de tegenprestatie opnemen in de procedure rond de jaarlijkse voorkeursplanning. Wij beschouwen de motie en toezegging hiermee als afgedaan.

### **Uitvoeringsprogramma informele zorg en mantelzorg**

In het raadsvoorstel bij de Beleidsnota Wmo 'Samen leven, samen zorgen' hebben wij aangegeven dat er in Q3 2024 een uitvoeringsprogramma informele zorg vastgesteld zou worden. In dit uitvoeringsprogramma wordt ook de uitwerking van de Beleidsnota Jeugd meegenomen. De Beleidsnota Jeugd wordt na de zomer aan u voorgelegd. We kunnen het uitvoeringsprogramma pas definitief maken nadat u deze nota heeft vastgesteld. Ter indicatie houden wij daarom rekening met uitstel tot Q1 2025.

### **Uitvoeringsplan Eenzaamheid 2023-2026**

Op 11 april 2023 heeft u een [raadsbrief](#) met het tweede [uitvoeringsplan](#) Eenzaamheid ontvangen. In die raadsbrief stonden naast activiteiten de laatste cijfers omtrent eenzaamheid. In deze brief staan nieuwe cijfers over eenzaamheid onder kinderen en jongeren in Utrecht en een tweede stand van zaken met betrekking tot de activiteiten uit het plan.

#### *Cijfers kinderen en jongeren*

Eenzaamheid onder jongeren (klas 2 en 4 Voortgezet Onderwijs) is, na een toename in 2021, weer op het niveau van 2019. In het najaar van 2023 was 15% eenzaam, waarvan 8% ernstig. In 2021 was dit nog 19%, waarvan 11% ernstig. Het percentage kinderen (groep 7 en 8 Basisonderwijs) dat zich vaak alleen voelt, was in 2021 6% en is gelijk gebleven in 2023 (JMU23 & GMJ23 [www.volksgezondheidsmonitor.nl](http://www.volksgezondheidsmonitor.nl)).

#### *Stand van zaken*

Binnen het uitvoeringsplan besteden we extra aandacht aan jongvolwassenen, migrantenouderen en (alleenstaande) thuiswonende ouderen. Om deze reden zijn de meeste activiteiten die in deze brief worden uitgelicht specifiek gericht op deze groepen. Zoals de campagne gericht op jongvolwassenen en de netwerkbijeenkomst en het spreekuur over eenzaamheid bij migrantenouderen. Binnen de GALA-activiteiten 'cultuurinterventie' en contactberoepen' zijn ouderen een belangrijke doelgroep.

Er zijn 105 partners aangesloten bij het netwerk Utrecht Omarmt. In het netwerk Utrecht Omarmt werken bedrijven, bewonersinitiatieven, de gemeente, cultuur-, sport-, studenten-, zorg- en welzijnsorganisaties samen aan minder eenzaamheid in Utrecht. De netwerkpartners willen eenzaamheid gezamenlijk aanpakken door sneller en beter te signaleren. Vervolgens helpen netwerkpartners degenen die steun kunnen gebruiken zo snel mogelijk naar de juiste plek. Door de

netwerkcoördinator zijn samen met netwerkpartners onder andere de volgende activiteiten georganiseerd:

- De [zesde basistraining](#) 'Eenzaamheid bij jongeren'. In totaal zijn er nu 133 professionals getraind over eenzaamheid bij jongeren.
- Een stedelijke [netwerkbijeenkomst](#) over 'Eenzaamheid bij Utrechters met een migratieachtergrond' in de Ulu moskee. Er waren ongeveer 80 aanwezigen die onder andere geluisterd hebben naar een lezing van Prof. dr. Tineke Fokkema en presentaties van goede voorbeelden. De deelnemers zijn daarna in groepjes met elkaar in gesprek gegaan.
- Een [themabijeenkomst](#) over Vriendschap. Het sluiten van vriendschap is niet voor iedereen eenvoudig, maar wel zeer belangrijk voor het voorkomen of tegengaan van eenzaamheid. Tijdens de sessie heeft een vertegenwoordiging van partijen uit het netwerk Utrecht Omarmt besproken wat er belemmerend en helpend is in het sluiten van vriendschap en hoe het netwerk met elkaar inwoners die graag hechtere vriendschappen willen sluiten hierin een duwtje in de rug kan geven. Op de netwerkbijeenkomst op 30 mei 2024 worden de ideeën die zijn bedacht, verder uitgewerkt.
- Een spreekuur waarin geïnteresseerden in een een-op-eengesprek meer te weten konden komen over het inclusiever en diverser maken van hun aanbod. In de middag gaf Fatoş Ipek als kwartiermaker Superdiversiteit (VWS) een workshop "Hoe bereik ik migranten?" In totaal hebben 9 netwerkpartners deelgenomen.

#### *Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)*

In 2023 en het begin van 2024 hebben wij vanuit het GALA-budget voor Eenzaamheid ingezet op drie projecten.

1. [Campagne](#) **'Unbox jezelf'** en **'Unbox een ander'** voor jongeren. Het doel van deze campagne is het taboe over mentale gezondheid en eenzaamheid onder jongeren te doorbreken en het bewustzijn vergroten. De campagne liep in deze ronde van 27 september 2023 tot Blue Monday (15 januari). En bestond uit drie rondes: mentale gezondheid in het algemeen, prestatiedruk en eenzaamheid. De campagne richt zich op zowel de jongeren zelf (14-24 jaar) als de mensen om de jongeren heen (ouders, trainers, leerkrachten etc.). Voor de campagne zijn social media, abri's en toiletreclame ingezet. In een online enquête gaven jongeren de campagne een ruime voldoende. Ze vinden de campagne belangrijk, interessant en duidelijk. De campagne heeft de helft van de deelnemers aan het denken gezet. De ingezette social media campagne heeft een groot bereik gehad. De website ([www.utrecht.nl/unboxjezelf](http://www.utrecht.nl/unboxjezelf)) heeft ruim 8.000 bezoekers gehad en de verschillende advertenties en video's bereikten in deze periode tussen 200.000 en 300.000 personen<sup>1</sup>De campagne zal gedurende 2024 (zoals rond de week tegen eenzaamheid) wederom worden ingezet.
2. [Project](#) Zichtbaarheid en vindbaarheid **Cultuurinterventies** gericht op mentale gezondheid en eenzaamheid. De ambitie van dit project is: 'Alle Utrechtse inwoners kunnen -op eigen wijze- meedoen aan het dagelijkse leven.' Hiervoor wordt er samengewerkt om kunst- en cultuurinterventies nog meer bij te laten dragen aan betere mentale en sociale gezondheid van Utrechtse inwoners. Tijdens een werksessie op 26 oktober 2023 zijn drie deelprojecten ontstaan: CultuurTrek, Artmat en Digitale vindbaarheid. Op 27 februari 2024 hebben de trekkers van de deelprojecten hun tussentijdse resultaten gepresenteerd aan meer dan 40 aanwezigen. Er zijn ontmoetingen met kennisuitwisseling gefaciliteerd tussen kunstenaars en zorg & welzijn, viltjes met kunst en een QRcode naar activiteiten gemaakt en op Wijkconnect is het aanbod van kunst- en cultuurorganisaties die bijdragen aan de gezondheid van bewoners zichtbaar en beter vindbaar.

---

<sup>1</sup> bereik advertenties en stories op Instagram en Facebook: 211.784 personen  
bereik video's op Instagram en Facebook: 313.307 personen  
bereik video's op Youtube en online video 282.712 personen

3. [Project](#) Betrekken ondernemers in **contactberoepen** bij het netwerk Utrecht Omarmt. In het najaar van 2023 is hiervoor een werkgroep gestart vanuit het netwerk Utrecht Omarmt. Deze werkgroep heeft als ambitie: extra inspanningen plegen zodat mensen in contactberoepen in Noordwest en Zuidwest openstaan om hun expertise te delen, handvatten te krijgen om eenzaamheid te signaleren en een bijdrage te leveren aan de aanpak van eenzaamheid. Er zijn 58 ondernemers geïnterviewd en op 29 januari vond de netwerkbijeenkomst 'Samen werken aan een verbonden Utrecht' plaats, speciaal voor ondernemers. Om bij hen op te halen waar ze tegen aanlopen, wat ze al doen en nog nodig hebben. Er wordt nu nagedacht over wat gezien de informatie die is opgehaald passende vervolgactiviteiten zijn. Eén van de tussentijdse resultaten is het geven van een training 'eenzaamheid signaleren en bespreekbaar maken' aan Specsavers medewerkers.
4. Naast deze projecten wordt vanaf 2024 ook de netwerkcoördinator van Utrecht Omarmt uit het GALA-budget gefinancierd.

### **Toezegging perspectief medewerkers bij aanbesteden sociaal domein**

Op 22 juni 2023 heeft de raad ingestemd met de voorgestelde nieuwe werkwijze aanbesteden in het sociaal domein, waarbij de [motie Neem perspectief medewerkers mee bij aanbesteden in sociaal domein \(M182\)](#) is overgenomen. Hierbij informeren wij u over de afhandeling van deze motie en hoe wij naar aanleiding daarvan het Keuzekompas hebben aangepast.

Wij zijn in gesprek gegaan met een afvaardiging van de FNV en medewerkers vanuit het sociaal domein in Utrecht. In het eerste gesprek hebben wij gesproken over de waarden en daarbij heeft de FNV haar [manifest 'Sterk sociaal werk: vertrouwen en professionele autonomie'](#) aangeboden. Op basis van het gesprek en het manifest hebben wij het Keuzekompas als volgt aangepast.

Bij de waarden hebben wij de categorie 'Aanbod' gewijzigd in 'Dienstverlening' en daarbij een onderscheid gemaakt tussen het organisatie- en het werknemersperspectief. Bij het werknemersperspectief hebben wij als waarden continuïteit en werkzekerheid opgenomen. Vervolgens zijn ook de hulpvragen voor het keuze-instrument aangevuld. In het bijgevoegde Keuzekompas vindt u de wijzigingen op pagina 11 en 12. Het Keuzekompas is een levend document dat we voortdurend actualiseren.

Deze aanpassingen hebben wij vervolgens met dezelfde afvaardiging van de FNV besproken. Zij hebben ingestemd met de aanpassingen. Ook hebben wij afgesproken dat we hen bij toekomstige evaluaties van het Keuzekompas actief betrekken.

### **Petitie Biologisch eten voor mensen met een smalle beurs en Petitie Discriminatie buurthuiskamer Bij Bosshardt (Leger des Heils)**

Op 8 februari heeft Duurzaam Utrecht 2030 een petitie aangeboden aan de gemeenteraad over Biologisch eten voor mensen met een smalle beurs. Op 7 maart heeft de commissie JWCS deze petitie in handen gesteld van het college. In bijlage 2 vindt u een afschrift van onze brief aan de indieners van deze petitie, met onze reactie op hun aanbevelingen.

Op 11 januari is er een petitie aangeboden aan de gemeenteraad over discriminatie bij de buurthuiskamer Bij Bosshardt (Leger des Heils). Op 1 februari heeft de commissie JWCS deze petitie in handen gesteld van het college. In bijlage 3 vindt u een afschrift van onze brief aan de indieners van deze petitie.

### **Tot slot**

Hiermee hopen wij u voldoende te hebben geïnformeerd. De volgende verzamelbrief kunt u verwachten in het vierde kwartaal van 2024.

**Burgemeester en wethouders**

Datum 31 mei 2024  
Ons kenmerk 12392610

Hoogachtend,  
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,